

OIKEUSMINISTERIÖ
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Oikeusministerio

30.10.2008

ad 1 / 102 / 2007
deppämen

Asia: Jatkokäsittelylupa hovioikeudessa

Oikeusministeriön pyydettyä Rovaniemen hovioikeudelta lausunnon *Jatkokäsittelylupa hovioikeudessa* -toimikunnan 17.6.2008 julkistamasta mietinnöstä ja siihen sisältyvästä hallituksen esityksestä oikeudenkäymiskaaren ja eräiden muiden lakien muuttamiseksi, hovioikeus esittää kunnioittaen seuraavaa.

YLEISTÄ

Yleisesti ottaen toimikunnan arvio hovioikeusmenettelyn tämänhetkisestä tilanteesta, tavoitteista ja keinoista niiden saavuttamiseksi ovat oikeita ja esitykset kannatettavia. Jossain määrin ongelmalliseksi valtakunnassa osoittautuneen seulontamenettelyn korvaaminen lupamenettelyllä, myöhemmin tässä lausunnossa esitettävine korjaus ehdotuksineen, on hyvä asia. Samoin kannatettavia ovat toimikunnan esittämät lähinnä jutun valmistelua ja pääkäsittelykutsun toimittamista koskevat muutokset.

Kriittisesti on kuitenkin suhtauduttava toimikunnan esittämiin keinoihin selvästi tarpeettomien pääkäsittelyjen välttämiseksi. Tältä osin esitystä on vähintäänkin terävöitettävä. Tämänhetkinen vakavin ongelma hovioikeusmenettelyssä on aiheettomat pääkäsittelyt, jotka kuluttavat kohtuuttomasti hovioikeuksien käytettävissä olevia ja julkisen sektorin säästötavoitteiden vuoksi koko ajan niukkenevia voimavaroja.

Painopiste

Toimikunta on aivan oikein todennut (sivu 8), että oikeudenkäynnin painopisteen tulee olla käräjäoikeuksissa. Hovioikeuden tehtävänä on kontrolloida käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta näyttö- ja oikeuskysymysten osalta ja ratkaisun lainmukaisuutta muutoinkin sekä korjata ratkaisussa mahdollisesti olevat virheet. Vain hyvin toimivan alioikeusjärjestelmän yläpuolelle voidaan rakentaa toimiva muutoksenhakujärjestelmä.

Koko ajan on pidettävä mielessä, että valitus hovioikeuteen ei ole uusi oikeudenkäynti eikä aikaisemman toisto. Esitetyt muutokset pääkäsittelyn osalta eivät välttämättä edesauta edellä lausutun tavoitteen toteutumista.

Rovaniemen hovioikeus haluaa sen vuoksi korostaa toimikunnan havaitsemia Norjan *tvistelovenin* esitöissä lausuttuja periaatteita: oikeusturva ei ole sama asia kuin oikeus hakea rajattomasti muutosta; riidan merkityksen tulee olla järkevässä suhteessa osapuolten ja yhteiskunnan resursseihin nähdä.

Nykytilan arviointi

Nyt käytössä oleva seulontamenettely on toiminut Rovaniemen hovioikeuden käsityksen mukaan varsin hyvin. On aihetta olettaa, että jatkokäsittelylupa, joka loppujen lopuksi eroaa seulontamenettelystä vähän, tulee toimimaan ainakin yhtä hyvin.

Esitystä valmistelleen toimikunnan tehtävänä on erityisesti ollut arvioida tarvetta ottaa käyttöön nykyisen seulontajärjestelmän sijasta muutoksenhakulupajärjestelmä valitettaessa käräjäoikeuden ratkaisusta hovioikeuteen. Tämän vuoksi esityksessä ei ole harkittu sitä vaihtoehtoa, että seulontajärjestelmä säilytettäisiin osana muutoksenhakujärjestelmää. Muutoksenhakulupajärjestelmä ja seulontamenettely ovat Norjassa käytössä rinnakkain ja toimivat hyvin.

Toimikunta on todennut (sivu 55), että oikeuskäytännön mukaan hovioikeuden velvollisuus toimittaa pääkäsittely ei ole riippuvainen siitä, onko sillä syytä epäillä käräjäoikeuden näytön arvioinnin oikeellisuutta vai ei. Myös perustelemattoman vaatimuksen näytön uudelleen arvioimiseksi voidaan tämän vuoksi katsoa riittävän pääkäsittelyn perusteeksi. Toimikunnan toteamin tavoin tästä on seurannut, että pääkäsittelyssä joudutaan käsittelemään kaikkia asioita -niiden vakavuudesta ja tärkeydestä riippumatta- yleensä saman kaavan mukaisesti. Tähän ongelmaan on Rovaniemen hovioikeuden mielestä pystyttävä nyt puuttumaan.

Toimikunta on selostanut (sivu 25) Euroopan ihmisoikeussopimuksen asettamia vaatimuksia pääkäsittelyn järjestämiselle muutoksenhakutuomioistuimessa oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin näkökulmasta. Koska suomalaisessa järjestelmässä muutoksenhakutuomioistuimella on toimivalta tutkia myös näyttökysymyksiä, vaadittaessa on järjestettävä asianosaisten ja todistajien suullinen kuuleminen. Tässä vaiheessa lienee liian suuri muutos suomalaisessa oikeuskulttuurissa muuttaa lakia niin, että näyttökysymys jäisi käräjäoikeuden ratkaisun varaan. Tämä seikka ei kuitenkaan saisi estää hovioikeudelta mahdollisuutta karsia pois selvästi tarpeettomat pääkäsittelyt.

ESITYKSET

Jatkokäsittelylupa

Toimikunta on esittänyt (sivu 59), että muutoksenhakua ei rajoiteta, vaan kaikista asioista saa edelleen valittaa, valitukset tutkitaan ja käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuus selvitetään. Osa jää vain suppeamman muutoksenhaun piiriin. Esitys on tältä osin kannatettava ja perusteltu.

Jatkokäsittelylupa on sanana kankea, mutta sille ei liene olemassa synonyymiä tai edes parempaa vaihtoehtoa. Käsite on uusi ja se saanee puhekielessä lempinimen, JK-lupa tai jotakin vastaavaa. Toimikunta on perustellut, miksi esimerkiksi *valituslupa* ei käy. Tähän hovioikeudella ei ole huomautettavaa.

Riita-asioissa on otettu käyttöön uusi käsite *häviöarvo*, jonka tulee olla nopeasti ja varsin kaavamaisesti laskettavissa. Luvan sitominen häviöarvoon on parempi vaihtoehto kuin sen sitominen esimerkiksi kannearvoon. Myös esityksen raja luvan tarpeelle 10 000 euroa on sopiva, jotta asialla olisi merkitystä uudistuksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kun raja on laissa, eikä ole tarkoituksenmukaista muuttaa lakia vuosittain, olisi aiheellista sitoa tämä määrä indeksiin. Jotta taas vähäisiltä muutoksilta vältyttäisiin, indeksiehto voisi olla samanlainen kuin laissa elatusapujen sitomisesta elinkustannusindeksiin. Tällöin kulloinkin sovellettavan häviöarvon määrä pysyy merkitykseltään vakaana.

Milloin elinkustannusindeksin on todettu nousseen 5 prosenttia, elatusapua korotetaan yhtä monta viittä prosenttia, kuin indeksiluku on noussut täysiä viisiä prosentteja (laki eräiden elatusapujen sitomisesta elinkustannuksiin).

Seuranta testausmielessä Rovaniemen hovioikeudessa toteutettiin syyskuun 2008 aikana pienimuotoinen testausseuranta kahden lainkäyttötiimin osalta, miten kyseisen kuukauden aikana ratkaistujen asioiden kohdalla lupajärjestelmä olisi toiminut.

Lainkäyttötiimi II/2

Syyskuun aikana ratkaistiin tiimissä 31 juttua. Seurantatilastossa ei ole mukana kokonaisperuutuksia, uudelleen ratkaistua asiaa eikä välitoimia, joissa oli tehty ratkaisu. Lukumääriä tarkastellessa tulee huomata, että muuttamisessa jutuissa on useita asianosaisia valittajina ja tilanne luvan osalta oli heidän kesken erilainen (yhtä juttua kohti useita lupia tai niiden eväämisiä).

Rikosasiat, 25 juttua

JK-lupaa ei tarvita	JK-lupa tarvitaan	JK-lupa myönnetään	JK-lupaa ei myönnetä
14 juttua	11 juttua	6 juttua	5 juttua

Riita-ja muut asiat, 5 juttua

JK-lupaa ei tarvita	JK-lupa tarvitaan	JK-lupa myönnetään	JK-lupaa ei myönnetä
3 juttua	2 juttua	0 juttua	2 juttua

Yksi asia oli epäselvä, tarvitaanko esityksen mukaan lupa vai ei (jäännösrangaistus, ks. jäljempänä kohta ei-luvanvaraiset asiat).

Pääkäsittelyasiat, 4 juttua, kaikki rikosasioita

Tältä osin kysymys oli siitä, toimitettaisiinko uuden lain tilanteessa pääkäsittely vai ei.

Kaikissa 4 jutussa oli pääkäsittelyä pyydetty ja se myös toimitettiin. Uuden lain mukaan 3 jutussa pääkäsittely toimitettaisiin, mutta yhdessä se jätettäisiin toimittamatta, koska ei ollut suullista todistelua ja pääkäsittelyn toimitaminen olisi ollut selvästi tarpeetonta asian laatu ja merkitys huomioon ottaen.

Tulokset

Tämä varsin pieni otanta kertoo, että rikosasioissa luvan piirissä olisi lähes puolet (44 %) valituksista. Lupaa ei myönnettäisi noin puolessa sen piirissä olevista asioista ja noin puolessa luvan saisi. Kaikista rikosasioiden valituksista 23 prosentissa lupa evättäisiin. Määrä vastaa nykyistä seulontaa.

Riita-asioissa 30 prosentissa valituksista lupaa ei saisi. Pääkäsittelyistä (kaikki asiat, mutta tarkastelujaksolla vain rikosasioita) yksi neljästä jäisi toimittamatta. Riita-asioiden osalta otanta on kuitenkin niin pieni, että luotettavia päätelmiä ei voinut tehdä.

Lainkäyttötiimi II/1

Syyskuun aikana ratkaistiin tiimissä 23 juttua. Seurantatilastossa ei ole mukana kokonaisperuutuksia. Lukumääriä tarkastellessa tulee huomata, että muutamissa jutuissa oli useita asianosaisia valittajina ja tilanne luvan osalta oli heidän kesken erilainen (juttua kohti useita lupia tai niiden eväämisiä).

Erityisesti huomattavaa oli, että tarkastelujaksolla 3 valitusta peruutettiin ja 1 pääkäsittely jäi sillensä valittajan poissaolon vuoksi.

Rikosasiat, 15 juttua

JK-lupaa ei tarvita	JK-lupa tarvitaan	JK-lupa myönnetään	JK-lupaa ei myönnetä
10 juttua	5 juttua	1 juttu	4 juttua

Riita-ja muut asiat, 8 juttua

JK-lupaa ei tarvita	JK-lupa tarvitaan	JK-lupa myönnetään	JK-lupaa ei myönnetä
3	2	0	2

Edellä todetut 3 kokonaisperuutusta eivät ole tilastossa mukana.

Pääkäsittelyasiat 7 juttua, kaikki rikosasioita

Tältä osin kysymys oli siitä, toimitettaisiinko uuden lain mukaan pääkäsittely vai ei.

Kuudessa jutusta seitsemästä pääkäsittelyä oli pyydetty ja yhdessä se toimitettiin hovioikeuden omasta aloitteesta. Koska uuden lain mukaan pääkäsittely toimitettaisiin vain pyynnöstä, yksi pääkäsittely olisi jäänyt toimittamatta.

Tulokset

Tämän tiimin osalta tulos poikkesi edellisestä. Jatkokäsittelyluvan piirissä olisi vain neljännes (25 %) rikosasioista, lupa myönnettäisiin yhdessä viidesosassa sen piirissä olevista jutuista ja evättäisiin muissa. Siten kaikissa rikosasioiden valituksissa 26 prosentissa lupa evättäisiin. Määrä vastaa seulontaa.

Riita-asioissa 25 prosentissa valituksista lupaa ei saisi. Pääkäsittelyistä (kaikki asiat, mutta tarkastelujaksolla vain rikosasioita) yksi seitsemästä jäisi toimittamatta. Riita-asioiden osalta otanta oli kuitenkin niin pieni, että luotettavia päätelmiä ei voinut tehdä.

Seurannan lopputulos

Lyhyen tarkastelujakson ja suppean juttumäärän perusteella voi tehdä lähinnä sen päätelmän, että **ilman jatkokäsittelylupaa jäisi noin yksi neljäsosa kaikista rikosasioiden valituksista**. Rovaniemen hovioikeudessa tämä vastaa kutakuinkin nykyistä seulontamäärää.

Lupaehdot

Edellä selostettu seuranta huomioon ottaen ja muutoinkin rikosasioiden osalta Rovaniemen hovioikeus epäilee, että vastaajan kohdalla rajan asettaminen kolmeen (3) kuukauteen vankeutta on liian alhainen. Toimikunta on perustellut esitystään tältä osin sillä, että vain tietty osa valituksista tulisi luvan piiriin. Rovaniemen hovioikeus esittää rajan nostamista neljään (4) kuukauteen vankeutta. Neljä (4) kuukautta vankeutta on varsin tavanomainen rangaistus vähänkin vakavammissa rattijuopumus-, pahoinpitely ja omaisuusrikoksissa. Tämänkaltaisen massarikollisuuden kohdalla on kuitenkin tärkeää, että ei-vakavasti otettavat valitukset olisivat luvan piirissä. Lupahan ei ole toimikunnan toteamien tavoin valituskielto. Jos aihetta on, luvanvaraisissakin asioissa lupa myönnettäisiin.

Yhteinen vankeusrangaistus

Hovioikeus pitää toimikunnan jäsenen Mikko Könkkölän lausumassa esitettyä ajatusta yhteisestä vankeusrangaistuksesta mielenkiintoisena ja jatkoselvittämistä edellyttävänä. Könkkölän esittämällä tavalla täydennetty jatkokäsittelylupajärjestelmä saattaisi kuitenkin monimutkaistaa selkeäksi tarkoitettua järjestelmää ja synnyttää vaikeita soveltamisongelmia.

Syyttäjä

Syyttäjä on harvoin muutoksenhakijana hovioikeudessa. Syyttäjän ja asianomistajan kohdalta esitys on rakennettu siten, että he tarvitsevat luvan, jos valitus koskee rikosta, josta ei ole säädetty ankarampaa rangaistusta kuin sakkoa tai enintään kaksi (2) vuotta vankeutta. Tähän on ikään kuin kirjoitettu sisälle ajatus siitä, että syyttäjä olisi valittajana vain, jos syyte käräjäoikeudessa on hylätty. Syyttäjä voi kuitenkin muussakin tilanteessa hakea ratkaisuun muutosta. Tällöin voi olla kyse rangaistuksen mittaamisesta, rangaistuslajista tai rangaistuksen ehdollisuudesta tai kvalifiointiperusteen olemassaolosta. Käytännössä syyttäjällä voi olla tarvetta hakea muutosta käräjäoikeuden rangaistusratkaisuun paitsi rangaistuskäytännön yhtenäisyyden saavuttamiseksi myös haettaessa kriteerejä rangaistuksen määrittämiselle ja mittaamiselle.

Esitys voi olla syyttäjän kohdalla ongelmallinen ainakin silloin, jos syyttäjä hakee muutosta rangaistukseen tilanteessa, kun mistään yksittäisestä rikok-

sesta ei voi seurata yli kahta vuotta vankeutta, mutta kokonaisrangaistus ylittää sen. Ongelma voi olla jossain määrin teoreettinen, mutta järjestelmän selkeys vaatisi muuttamaan sääntelyä syyttäjän ja asianomistajan luvan tarpeesta.

Ei-luvanvaraiset asiat

Jatkokäsittelylupaa ei tarvittaisi esityksen mukaan oikeudenkäymiskaaren 25 a luvun 9 §:ssä luetelluissa asioissa. Luettelo on pyritty tekemään mahdollisimman täydelliseksi. Siitä kuitenkin puuttuu ainakin jäännösrangaistuksen määrääminen täytäntöönpantavaksi valvontamääräysten rikkomisen vuoksi (laki ehdonalaisen vapauden valvonnasta 10 §). Kyseistä asiaa, joita esiintyy hovioikeudessa jonkin verran, on vaikea määritellä sen paremmin rikos- kuin hakemusasiaksikaan. Asia kirjataan kuitenkin R-asiana. Olisi syytä lausua ainakin perusteluissa tai mieluummin lakitekstissä, onko kyseessä luvanvarainen asia vai ei.

Lupaehdot

Luvun 10 §:ssä säädetty luvan edellytykset on kirjoitettu ja perusteltu hyvin. Kynnys luvan myöntämiseksi on luonnollisesti alhainen lainkohdan tarkoittamissa tilanteissa ja luvan myöntäminen silloin, kun lupaa ei tarvittaisikaan, ei olisi virhe. Näihin päätelmiin hovioikeus yhtyy.

Lupamenettelyn osalta toimikunta on omaksunut eräänlaisen veto-oikeuden. Lupa on myönnettävä, kun yksikin kolmesta hovioikeuden kokoonpanoon kuuluvasta jäsenestä on sitä mieltä. Tästä luonnollisesti seuraa, että yksikin jäsen voi luvan myöntää. Tältä osin hovioikeudella ei ole huomautettavaa.

Pääkäsittely

Edellä todetuin tavoin esityksen mahdolliset puutteet sisältyvät pääkäsittelyä koskeviin muutoksiin. Perusteluissa on laveasti kerrottu, miksi lähinnä Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä ja ihmisoikeussopimusta ahtaasti tulkiten on tähän lopputulokseen tultu.

Sinänsä esitys siitä, että pääkäsittely toimitetaan vain asianosaisen vaatimuksesta (sivu 80; 26 luku 14 §), on oikea. Samoin se, että pyynnön puuttuessa hovioikeus voi omasta aloitteestaan toimittaa pääkäsittelyn katsoessaan sen tarpeelliseksi (14a §).

Ongelmaksi saattaa edelleen jäädä se, että hovioikeus joutuu ehdotettujenkin säännösten perusteella pitämään tarpeettomia pääkäsittelyjä. Toiseen hovioikeudella on epäily siitä, että toimikunnan esittämät "pienimuotoiset pääkäsittelyt", joissa ei oteta näyttöä vastaa, mutta joissa kuullaan vastaajaa jopa syyttäjän läsnäolematta, eivät tulisi toimimaan tavoitteiden mukaan.

Pääsääntö, että pääkäsittely on toimitettava vaatimuksesta (14 § 1), on liian määräävä ja ehdoton. Lakiesityksen 14 §:n ja 15 §:n säännösten rakenne ja keskinäinen yhteys on harkittava kokonaan uudelleen.

Esitys lähtee siitä, että pääkäsittely on toimitettava rikosasiassa muunmuassa silloin, kun on kyse käräjäoikeuden suullisen todistelun uskottavuudesta tekemästä arviosta, ja joku, yleensä rikosasian vastaaja, vaatii pääkäsittelyä. Tällöin käräjäoikeudessa vastaanotettu todistelu olisi otettava uudelleen vastaan. Vain jos käräjäoikeuden näytön arvioinnin oikeellisuudesta ei voi jäädä mitään varteenotettavaa epäilystä, pääkäsittelyä ei olisi välttämätöntä järjestää. Kun tällä ilmeisesti (sivun 82 perustelut) tarkoitetaan sitä, että näytön arvioinnista tulee olla sata prosenttisen vakuuttunut, hovioikeuden

kädet ovat liiaksi sidotut eikä tavoitteita järkevästä resurssien käytöstä voidaan saavuttaa.

Jatkokäsittelyluvan edellytyksissä (25 a luku 10 §) näytön uudelleenarvioimisen osalta on todettu, että jatkokäsittelylupaa ei tarvitse myöntää, ellei käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta ole perusteltua aihetta epäillä valituksessa esitettyjen seikkojen perusteella.

Rovaniemen hovioikeuden näkemyksen mukaan ei olisi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimukset ja muut seikat huomioon ottaen estettä edellyttää, että pääkäsittelyä vaatinut valittaja perustele valituksessaan järjestyksellään tavalla sen, minkä vuoksi käräjäoikeuden näyttöarvio on väärä. Ellei valittaja eli käytännössä hänen oikeudenkäyntiavustajansa kykene tätä seikkaa perustelemaan, voidaan aivan perustellusti olla sitä mieltä, että käräjäoikeuden näyttöarvio onkin oikea.

Sen vuoksi hovioikeus esittää, että edellytykset todistelun uudelleen vastaanottamiseksi olisivat 26 luvun 15 §:ssä samat kuin 25 a luvun 10 §:ssä. Pääkäsittely järjestetään valittajan vaatimuksesta vain, jos tämä on valituksessaan tuonut perustellusti esiin ne seikat, minkä vuoksi käräjäoikeuden näyttöarvio olisi väärä. Pääkäsittelysäännösten kirjoittaminen lakiin onkin koko muutoksen yksi keskeisimmistä kohdista, jotta vältetään nykyisten pääkäsittelysäännösten soveltamisongelmilta. Näytön avaamiskynnyksen korottamiseen on olemassa selvät perusteet, koska tuo kynnys on nykyisessä soveltamiskäytännössä muodostunut liian matalaksi sillä seurauksella, että hovioikeudet joutuvat järjestämään tarpeettomia pääkäsittelyjä. Oikeusvarmuuden näkökulmasta näytön avaamiskynnys ei saa kuitenkaan olla liian korkea. Nämä toisilleen jossakin määrin ristikkäiset tavoitteet tulisi kyetä kirjoittamaan lakiin riittävän täsmällisesti ja selkeästi.

Ehdotettu oikeudenkäymiskaaren 26 luvun 16 § tulisi kirjoittaa siihen muotoon, että siinä tilanteessa kun käräjäoikeudessa vastaanotettua suullista todistelua ei ole tarpeen ottaa hovioikeudessa uudelleen vastaan, käräjäoikeuden ratkaisua tämän todistelun osalta voidaan muuttaa vain silloin, kun tähän on perusteltu (ratkaisussa mainittava) syy.

Toimikunta on esittänyt, että asianosaiselle merkittävässä asiassa olisi vaatimuksesta toimitettava *suppea pääkäsittely*, vaikka siinä ei olisi kysymys suullisesta todistelusta lainkaan. Tämäkin esitys pohjaa ihmisoikeussopimukseen ja ihmisoikeustuomioistuimen käytäntöön.

Rovaniemen hovioikeus ei vastusta kyseisen kaltaisten pääkäsittelyjen järjestämistä, mutta epäilee vakavasti niiden hyödyllisyyttä. On mahdollista, että suppeista pääkäsittelyistä tulee teatraalisia tilaisuuksia, joiden informaatioarvo ratkaisun tekemiselle on olematon. Edellytyksenä suppealle pääkäsittelylle tulee olla se, että asia on todella ja objektiivisesti arvioiden pääkäsittelyä vaatineelle merkittävä.

Menettelyuudistukset

Hovioikeus suhtautuu varauksellisesti siihen, että syyttäjä ei olisi läsnä hovioikeuden pääkäsittelyssä tai että häntä kuultaisiin vain puhelimitse (sivun 84). Esitys on ymmärrettävissä vain syyttäjien nykyistä kohtuutonta työ määrää ajatellen. Jos rikosasian pääkäsittely on niin vähämerkityksellinen, että ei edes syyttäjää tarvita paikalla, voi perustellusti kyseenalaistaa koko tilaisuuden mielekkyyden. Syyttäjän tehtävä on lain mukaan huolehtia rikosvastuun toteutumisesta oikeudenkäynnissä yleisen edun vaatimalla ta-

valla. Jos syyttäjä jää pois rikosasian oikeudenkäynnistä, kenen tehtävä tämä olisi?

Kirjallisen vastauksen pyytämättä jättäminen (sivu 88) lienee merkitykseltään varsin vähäinen uudistus, mutta tarpeellinen niissä tilanteissa, joissa valitus on selvästi aiheeton, mutta ei jatkokäsittelyluvan piirissä. Jotkin hakemusasiat voisivat olla näitä, esimerkiksi valitus avioerotuomion kumoamisesta, koska valittaja ei periaatteellisista syistä hyväksy avioeroa. Täytäntötyypisiä valituksia on jonkin verran.

Sensijaan erittäin tervetullut uudistus on pääkäsittelykutsun toimittaminen prosessiosoitteeseen (sivu 89, 26 luku 28 §). Henkilö, joka on valittanut hovioikeuteen ja vielä vaatinut pääkäsittelyä, on velvollinen seuraamaan postiaan tai pitämään yhteyttä oikeusavustajaansa. Vaikeimmissa tapauksissa kutsu voidaan palauttaa "prosessiosoitteesta" (asianajotoimistosta) takaisin hovioikeudelle ja käytännössä haastemiehelle. Tässä tilanteessa on kuitenkin tärkeää, että oikeudenkäyntiavustaja vain perustellusta syystä näin menettelee, mutta toisaalta riittävän ajoissa ennen pääkäsittelyä, jotta haastemiehelle jää työaikaa.

Tavanomaisissa tilanteissa hovioikeuden toimittamat kutsut (puhelintiedoksianto ja sen jälkeen kirjeen lähettäminen postiosoitteeseen) ovat toimineet hyvin. Näitä kutsuja ei ole tarpeen siirtää haastemiehelle, mutta toki haastemiehellä tulee olla mahdollisuus puhelintiedoksiantoon.

Ennakkopäätöskysymys ja ennakkopäätösvalitus

Käräjäoikeudesta suoraan korkeimpaan oikeuteen tehtävien valitusten tai ennakkopäätöskysymyksen korkeimpaan oikeuteen siirtämisen osalta Rovaniemen hovioikeudella ei ole huomautettavaa. On ennustettavissa, että näiden menettelytapojen käyttö jää vähäiseksi ja vain erityistilanteisiin.

Hovioikeus kiinnittää kuitenkin huomiota käräjäoikeudelle asetettuun velvoitteeseen ilmoittaa kahdenlaisesta tyytymättömyydenilmoituksen mahdollisuudesta ja asianosaisen mahdollisuudesta valittaa kahdella tavalla. Näihin seikkoihin liittyy vielä tyytymättömyydenilmoitusten peruuttamisia, hylkäämisiä ja kanteluita hylkäämisistä. Järjestelmä saattaa aiheuttaa sekaannusta varsinkin, jos muutoksenhakijalla ei ole oikeusavustajaa.

YHTEENVETO

1. Jatkokäsittelylupa on toimiva uudistus, jos
  - 10 000 euron häviöarvo sidotaan indeksiin,
  - vastaaja tarvitsee luvan, jos rangaistus enintään neljä kuukautta vankeutta, ja
  - luettelo lupajärjestelmän ulkopuolelle jäävistä asioista olisi täydellinen tai ainakin täydellisempi.
2. Pääkäsittely koskevat muutokset edellyttävät, että
  - pääkäsittely toimitetaan näytön uudelleen arvioimisen vuoksi vain valituksessa perustellusta syystä, ja
  - pienimuotoinen pääkäsittely pidetään vain, jos se on aidosti tarpeellinen.

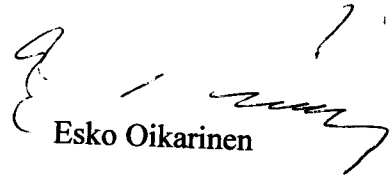
3. Muut esitetyt muutokset ovat hyviä ja kannatettavia

Hovioikeus toivoo, että ehdotetut muutokset saataisiin voimaan mahdollisimman pian, koska lähivuosille kaavaillut tuomioistuinten henkilöstösääs-

tötavoitteet edellyttävä myös rakenteiden ja prosessilakien samanaikaista muuttamista. Näin myös hovioikeudet voisivat kohdentaa rajalliset voimavaransa todellisessa muutoksenhauntarpeessa olevien asioiden käsittelyyn ja ratkaisemiseen.

Lausunnon on valmistellut lainkäyttötiimi II/2 hovioikeudenlaamanni Ritva Supposen johdolla ja lausunnon kirjoittamisesta on vastannut hovioikeudenneuvos Tapio Kamppinen.

Hovioikeuden presidentti

Esko Oikarinen

Hovioikeudenneuvos

Tapio Kamppinen